

[Effersøe.]

Forslag, som først Lagtinget og derefter Ministeriet gav sin Tilslutning, blev affattet af tre praktiske og sagkyndige Mænd, Medlemmer af det paagældende Udvalg. Den ene af disse havde som Sognepræst og Provst i mange Aar været knyttet til den færøske Folkeskole som tilsynsførende og kendte Skolen nøje. Det var Provst Petersen, i lang Tid Medlem af Landstinget og af Lagtinget. Han var særdeles kyndig i det færøske Sprog og en varm Ven af dette. Han havde lært Islandsk og selvfølgelig ogsaa Dansk. Provst Petersen saavel som de øvrige Lagtingsmedlemmer i 1910 var fødte Færinger og bosat paa Færøerne. De to andre Forslagsstillere og Medlemmer af Udvalget var Lærere ved den færøske Folkeskole og havde været dette i mange Aar. Disse tre Mænds Opfattelse, som jeg fuldt ud deler, gik ud paa, at de bestaaende særlige sproglige Forhold krævede, at der ved Undervisningen blev taget særlige Hensyn. Blandt Skolens Fag maatte være baade Færøsk og Dansk. For at Børnene kunde tilegne sig Lærestoffet, kunde lære at forstaa dette, burde Børnenes sædvanlige Talesprog, Færøsk, i et vist Omfang bruges som Undervisningssprog. I Særdeleshed gjaldt dette overfor de yngre Børn. Naar disse kom ind i Skolen, havde de maaske lært Bogstaverne og at stave lidt i en dansk Bog, men de havde kun sjældent hørt Dansk, navnlig ikke Børnene udenfor Thorshavn og enkelte større Handelspladser. Læreren burde derfor i Begyndelsen for at opnaa Forstaaelse lægge Vægt paa at bruge Færøsk ved Undervisningen; men for at Børnene kunde lære Dansk, krævedes, at Dansk blev anvendt som Undervisningssprog. Med den knapt tilmaalte Undervisningstid kunde Børnene ikke lære det nødvendige Dansk, naar dette kun blev et Fag i Skolen. Læreren burde, efterhaanden som Børnene blev ældre, forøge Brugen af Dansk som Undervisningssprog, thi kun ved Øvelse vilde Børnene opnaa Færdighed i Sproget.

At Børnene lærer Dansk, er nødvendigt, Folket kræver det saavel af følelsesmæssige som af rent fornuftmæssige Grunde. Dansk har, som omtalt, haft fast Rod paa Øerne i flere Hundrede Aar, og det er umuligt, at Færøfolk i en overskuelig Fremtid kan faa tilfredsstillet sit aandelige Behov alene ved Hjælp af Færøsk. Allerede Folketallet paa Øerne, som nu udgør henved 25 000, umuliggør dette. Jeg skal endvidere stærkt fremhæve, at Bevarelsen af Dansk som Folkesprog paa Færøerne har nøje Tilknytning til Spørgsmaalet om Bevarelsen af den politiske eller statslige Samhørighed mellem

Færøerne og Hovedlandet. Statslig Samhørighed mellem de smaa fjerntliggende Færøer og Hovedlandet uden i Forbindelse med kulturel, derunder indbefattet sproglig, Samhørighed bliver ikke varig; det kan enhver sige sig selv.

Det vil fremgaa af, hvad jeg har sagt, at mine Meningsfæller og jeg føler os overbevist om, at det, for at Dansk skal kunne læres i Folkeskolen, er nødvendigt, at det ogsaa vedbliver at være Undervisningssprog. Dette er Sambandspartiets Opfattelse, og det er Sagens Kærne. Deraf følger imidlertid ikke, at vore Modstandere, Selvstyrepatriet i Lagtinget, taget som Helhed, ikke ønsker, at Dansk skal læres i Skolen. Det er blevet fremhævet af den højtærede Minister, at man fra den Side har erklæret, at man ønsker og har til Maal, at ogsaa Dansk kan læres i Skolen, og jeg betvivler ikke, at dette er deres Mening, men de maa dog kunne forstaa, at det ikke lader sig gøre. I 1910 erklærede Mindretallet i det før omtalte Lagtingsudvalg, Repræsentanter for Selvstyrepatriet, i den trykte Betænkning; at vor Lidenhed fordrer, at der lægges ganske særlig Vægt paa Tilegnelsen af et andet Sprog end Færøsk, „et fremmed Kultursprog“. De fortsætter: „Og dette bør være Dansk. Men deraf følger ikke, at Dansk bør være Undervisningssproget, men nok, at Dansk, ved Siden af Modersmaalet, bør være et væsentligt Lærefag i Skolen.“ — jfr. nærmere Lagtingstidenden. Det, der skete i 1928, var, at det vedtoges af et Flertal i Lagtinget, som bestod af Selvstyrepatriet og Socialdemokrater, at der i Stedet for den omtvistede Bestemmelse i Skoleaordningen skulde sættes:

„Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk. — Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa, at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog saavel i Læsning som i Tale og Skrift.“

Dette er ikke ganske det samme som Udtalelsen af 1910, men begge gaar dog ud fra, at Dansk bør læres i Skolen. Med Hensyn til dette sidste er der dog Uklarhed til Stede, idet der er Grunde til at mene, at der ikke er Enighed mellem alle Lagtingsflertallets Medlemmer om Forstaaelsen heraf. Det fremgaar af Forhandlingerne angaaende et af Sambandspartiet samme Aar, altsaa 1928, fremsat Forslag til Beslutning, bl. a. om Opretholdelsen af det forfatningsmæssige Fællesskab mellem Færøerne og Riget som Helhed og af det danske Sprog som Rigsprog. Det fornødne herom ses ogsaa af Lagtingstidende. Hvad i Særdeleshed For-